

वोक्तत्वादिदमुक्तम् । यागादुत्तराणि स्विष्टकृदादिषु यानि देवतासंकीर्तनानि तानि चित्यन्ते किं यागक्रमेण कर्तव्यान्युत चोदनाक्रमेणेति । किं तावत्प्राप्तम् । तत्र सूत्रेणैव पूर्वपक्षं परिगृह्णाति ।

उत्तरे निगमा यथेष्टं जोषणाश्रुतेः ॥ १६ ॥ उत्तरे निगमाः स्विष्टकृन्नि-
गदसूक्तवाकादिषु ये निगमाः यानि देवतासंकीर्तनानि यथेष्टम् इष्टक्रमेण
याज्योक्ताविपरीतक्रमेणातिमादारभ्य^{१)} भवन्ति प्रकृतौ च य एव चोदनाक्रमः
इह च प्रातिलोम्येन देवता इज्यन्ते । कुतः जोषणाश्रुतेः एवं या इष्टा
देवता भवन्ति ताः सम्पश्यत्यसौ हविरनुषतासौ हविरनुषतेति जोषणाश्रुतेः
(१.१.१.१०) । अत्र वाक्ये यागक्रमेण देवतासंकीर्तनमवगम्यते किमनेन क्रमे-
णैता देवता इष्टा न वेति प्रत्यवेक्षणं क्रियते अतो यागक्रमेण प्रातिलोम्ये-
नोत्तरे निगमा भवन्तीति प्राप्तः आह ।

अनुलोमा वा चोदनागुणत्वात् ॥ १७ ॥ वा पक्षव्यावृत्तौ । अनुलोमा
एव उत्तरे निगमा भवन्ति चोदनाक्रमेणैव । कुतः चोदनागुणत्वात् य एव
चोदनाक्रमः^{२)} स एव सर्वत्र गुणभावं प्राप्नोति । यतो नैवाक्रमेण बहवो यागाः
क्रियन्ते तस्मात्प्रकाशयितव्यस्य यागक्रमस्याभावे चोदनाक्रमेणैव देवतासंकीर्त-
नमिति । अपि च नैवात्र क्रमः प्रकाशयते किं तर्हि याश्चोदिता देवतास्ता^{३)}
इष्टा नेष्टा वा इति प्रत्यवेक्ष्यन्ते । अस्या इष्टेर्होत्रमपि अत्रैव श्रुतम् अतः सूत्र-
कारोऽप्यत्रैव तदुपनिबध्नाति ।

पञ्चदश सामिधेन्यः ॥ १८ ॥ अस्यामिष्टौ । प्र वो वाजा इत्याद्या ऋचः^{४)} ।
पुष्टिमन्तावाज्यभागावग्निना रयिमश्नवत्पोषमेव दिवे-दिवे यशसं वीरव-
त्तमम् गयस्फानो अमीवहा वसुवित्पुष्टिवर्धनः सुमित्रः सोम नो भवेति
॥ १९ ॥ इमौ श्रुतिपठितौ (११.४.३.११) पुष्टिमन्तावाज्यभागौ अत्र भवतः^{५)} ।
आज्यभागयोः क्रमेणैते पुरोऽनुवाक्ये ।

हविषोऽनुवाक्याग्निः सोमो वरुणो मित्र इन्द्रो बृहस्पतिः सविता यः

१) See ११.४.३.७. २) नोदनागुणत्वात् य एव नोद° Ss. ३) ? या ओदिता
देवता २. ४) See १.४.१.७. Cānkh. १.४.७. ५) See Riksamh. १.१.३. and १.११.१२.